

ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ПАРЛАМЕНТЫН БАЙНГЫН ХОРООДЫН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

*Г.Билгээ, Д.Жигваагүнсэл
О.Нарантуяа, Р.Оргилмаа*

Судалгаанд парламентын бүгд найрамдах засаглалтай, нэг танхим бүхий парламенттай улс орнуудыг түлхүү сонгон холбогдох хууль эрх зүйн орчны хүрээнд судалж байнгын хороод, байнгын хороодод хуваарилагдах зарчим, гишүүдийн тоо, үүнээс нийт гишүүнд эзлэх хувь хэмжээг харьцуулан гаргав. Сонгон авсан 10 улсаас Македон, Солонгос, Унгар зэрэг орнуудын парламентын дотоод асуудал хариуцсан байнгын хороод, тэдгээрийн эрхлэх асуудлын хүрээг дэлгэрүүлэн авч үзсэн болно.

Судалгаанд орсон улс орнуудын парламентын байнгын хороодын тоо болон түүнд харьяалагдах гишүүдийн тоо нь парламентын гишүүдийн тоотой нэгэн адил харьцангуй байна. Хорват улсын парламент нь 151 гишүүнтэй, бусад орнуудтай харьцуулахад хамгийн олон буюу 28 байнгын хороотой бол Сингапур улсын парламент нь 101 гишүүнтэй, 7 байнгын хороотой байна. Байнгын хорооны гишүүдийн тоо, харьяалагдах давтамжийн хувьд янз бүр байх ба Солонгос, Турк, Финланд, Франц, Хорват, Эстони улсууд тодорхой байнгын хороодын гишүүдийн тоог хуулиндаа нарийвчлан заасан байна.

Солонгос болон Унгар Улс нь байнгын хороодын үйл ажиллагааг Үндэсний Ассамблейн тухай хуулиар, бусад орнуудын хувьд Парламентын дэгийн тухай хуулиар зохицуулсан байна. Парламентын гишүүдийг байнгын хороонд хуваарилахдаа Болгар Улсын хувьд парламентын бүлгүүдийн пропорциональ төлөөлөх зарчимд үндэслэнэ гэж заасан бол Сингапур Улсын хувьд засгийн газар болон сөрөг хүчний суудлын тэнцвэрт байдлыг харгалзах, Турк, Унгар, Хорват, Эстони улсуудын хувьд намын бүлэг, фракцын зохих тооны төлөөллийг харгалзан үзэхээр тус тус хуульчилсан байна. Дээрх хүчин зүйлүүдээс гадна Хорват Улсын парламент нь дэгийн тухай тогтоолдоо зохих тооны хүйсийн төлөөллийг байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд харгалзан үзэхээр заасан байна.

Байнгын хороодтой холбоотой хуульд заасан онцлог зохицуулалтаас дурдвал:

- Турк Улсын Үндсэн хуульд Үндэсний Их Хурлын бүхий л үйл ажиллагаанд улс төрийн намын бүлэг бүрийн төлөөллийг гишүүдийн тоонд нь харьцуулан оролцуулна;
- Македон Улсын Парламентын дэгийн тухай хуульд байнгын хороод нь гишүүд болон тэнцүү тооны орлогч гишүүдтэй байх ба гишүүд хуралдаанд оролцох боломжгүй тохиолдолд орлогч гишүүдээс хуралдаанд оруулна;
- Солонгос Улсын Үндэсний Ассамблейн тухай хуульд Төрийн байгуулалтын байнгын хороо нь бүлэг бүрийн төлөөлөл бүхий гишүүдээс бүрдэнэ гэж тус тус заасан байна.

(Дээрх болон бусад мэдээллийг Хүснэгт 1,2,3-аас дэлгэрүүлэн үзнэ үү.)

Байнгын хороодын гишүүдийн тоог нийт парламентын гишүүдийн тоонд харьцуулсан байдал

Хүснэгт 1.

Д/д	Улсын нэр	Парламентын нэр		Байнгын хорооны тоо	Байнгын хорооны гишүүдийн тоо			
					Доод хязгаар		Дээд хязгаар	
			Гишүүд/Депутатуудын тоо		Тоо	Нийт гишүүнд эзлэх хувь	Тоо	Нийт гишүүнд эзлэх хувь
13.	Болгар	Үндэсний Ассамблей	240	23	9	3.8	22	9.2
14.	Македон	Ассамблей	123	21	4	3.3	16	13.0
15.	Сингапур	Парламент	101	7			7	6.9
16.	Солонгос (Өмнөд)	Үндэсний Ассамблей	300	17	12	4.0	30	10.0
17.	Турк	Үндэсний Их Хурал	600	16	13	2.2	39	6.5
18.	Унгар	Парламент	199	14	6	3.0	15	7.5
19.	Финланд	Парламент	200	16	11	5.5	25	12.5
20.	Франц	Үндэсний Ассамблей	577	8			72	12.5
21.	Хорват	Парламент	151	28	11	7.3	20	13.2
22.	Эстони	Рийгикогу	101	11	9	8.9	16	15.8

UIH.MN
СҮДАЛГААНЫ САН

**Байнгын хороодын гишүүдийг хуваарилах зарчим,
байнгын хороодын тоо болон харьяалагдах гишүүдийн тоо**

Хүснэгт 2.

№	Улсын нэр, парламентын гишүүний тоо	Байнгын хороодын хуваарилалтын зарчим	Байнгын хорооны тоо	Байнгын хорооны нэр	Байнгын хорооны гишүүдийн тоо
1.	Болгар Үндэсний Ассамблей нь 240 гишүүнтэй.	Үндэсний Ассамблейн дэгийн тухай (Rules of procedure of the National Assembly) хуулийн ⁴⁴² 21.1-р зүйлд байнгын хороодын бүрэлдэхүүн нь парламентын бүлгүүдийн пропорциональ төлөөлөх зарчимд үндэслэнэ гэж заасан байна.	Үндэсний Ассамблей нь 23 байнгын хороотой.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Төсөв, санхүүгийн хороо 2. Хууль, эрх зүйн хороо 3. Эдийн засгийн бодлого, аялал жуулчлалын хороо 4. Эрчим хүчний хороо 5. Бүс нутгийн бодлого, орон нутгийн хөгжил, засаг захиргааны өөрөө удирдах хороо 6. Гадаад бодлогын хороо 7. Батлан хамгаалах хороо 8. Дотоод аюулгүй байдал, нийтийн хэв журам хамгаалах хороо 9. Хөдөө аж ахуй, хүнсний хороо 10. Хөдөлмөр, нийгэм, хүн ам зүйн бодлогын хороо 11. Боловсрол, шинжлэх ухааны хороо 12. Хүүхэд, залуучууд, спортын асуудал эрхэлсэн хороо 13. Эрүүл мэндийн хороо 14. Байгаль орчин, усны хороо 15. Тээвэр, мэдээллийн технологи, харилцаа холбооны хороо 16. Соёл, хэвлэл мэдээллийн хороо 17. Төрийн бус байгууллагатай харилцах, иргэдийн өргөдөл гомдол шийдвэрлэх хороо 18. Шашин ба хүний эрхийн хороо 19. Авлигын эсрэг, ашиг сонирхлын зөрчил, парламентын ёс зүйн хороо 20. Европын харилцаа, Европын 	<p>Үндэсний Ассамблейн дэгийн тухай хуулийн 20-р зүйлд гишүүн бүр 2-оос илүүгүй Байнгын хороонд харьяалагдана гэж заасан байна.</p> <p>17.4-р зүйлд Үндэсний Ассамблей нь Байнгын хороодын төрөл, тоо, бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулж болно гэж заажээ.</p> <p>Давхардсан тоогоор</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 Байнгын хороо-22 • 6 Байнгын хороо-21 • 3 Байнгын хороо-19 • 1 Байнгын хороо-18 • 2 Байнгын хороо-17 • 3 Байнгын хороо-9 гишүүдтэй байна.

⁴⁴²<https://www.parliament.bg/en/parliamentarycommittees>

				<p>Сангийн Хяналтын Хороо,</p> <p>21. Цахим харилцаа холбооны тухай хуулийн дагуу Аюулгүй байдлын үйлчилгээ, тагнуулын тусгай хэрэгслийг ашиглах, мэдээлэлд хяналт тавих хороо</p> <p>22. Гадаад дахь Болгар иргэдийн асуудлыг хариуцах хороо</p> <p>23. Орлогын агентлаг, зэрэгцээ эдийн засаг, хууль бус худалдаатай тэмцэх хороо.</p>	
2.	<p>Македон</p> <p>Ассамблей нь 120-140 гишүүнтэй. Энэ удаагийн парламент нь 123 гишүүнтэй.</p>	<p>Байнгын хороо нь дарга-1, орлогч дарга-1, гишүүд, орлогч гишүүд гэсэн бүтэцтэй. Гишүүд болон орлогч гишүүдийн тоо тэнцүү байна. Хэрэв байнгын хорооны гишүүн хуралдаанд оролцох боломжгүй тохиолдолд орлогч гишүүдээс сонгож хуралдаанд оруулна.</p>	<p>Ассамблей нь 21⁴⁴³ байнгын хороотой.</p>	<p>1. ҮХ-ийн хороо</p> <p>2. Хууль зүйн хороо</p> <p>3. Батлан хамгаалах болон аюулгүй байдлын хороо</p> <p>4. Улс төрийн систем, хамтын нөхөрлөлийн холбооны хороо</p> <p>5. Гадаад бодлогын хороо</p> <p>6. Европын холбооны хороо</p> <p>7. Сонгууль болон томилгооны хороо</p> <p>8. Иргэний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, шалгах байнгын хороо</p> <p>9. Тагнуул болон үндэсний аюулгүй байдлын газарт зөвлөгөө өгөх хороо</p> <p>10. Харилцаа холбооны салбарт хяналт тавих хороо</p> <p>11. Санхүү, төсвийн хороо</p> <p>12. Эдийн засгийн хороо</p> <p>13. Байгаль орчин, ой болон усны нөөцийн менежментийн хороо</p> <p>14. Тээвэр, харилцаа холбоо болон хүрээлэн буй орчны хороо</p> <p>15. Боловсрол, шинжлэх ухаан, спортын хороо</p> <p>16. Соёл урлагийн хороо</p> <p>17. Эрүүл мэндийн хороо</p> <p>18. Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын хороо</p>	<p>- ҮХ-ийн хороо-16</p> <p>- Хууль зүйн хороо-14</p> <p>- Батлан хамгаалах болон аюулгүй байдлын хороо-12</p> <p>- Улс төрийн систем, хамтын нөхөрлөлийн харилцааны хороо-14</p> <p>- Гадаад бодлогын хороо-12</p> <p>- Европын холбооны хороо-14</p> <p>- Сонгууль болон томилгооны хороо-12</p> <p>- Иргэний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, шалгах байнгын хороо-14</p> <p>- Тагнуул болон үндэсний аюулгүй байдлын газарт зөвлөгөө өгөх хороо-8</p> <p>- харилцаа холбооны салбарт хяналт тавих хороо-4</p> <p>- Санхүү, төсвийн хороо-14</p> <p>- Эдийн засгийн хороо-10</p> <p>- Байгаль орчин, ой болон усны нөөцийн менежментийн хороо-10</p> <p>- Тээвэр, харилцаа холбоо болон хүрээлэн буй орчны хороо-10</p> <p>- Боловсрол, шинжлэх ухаан, спортын хороо-14</p> <p>- Соёл урлагын хороо-10</p> <p>- Эрүүл мэндийн хороо-10</p> <p>- Хөдөлмөр, нийгмийн бодлогын хороо-12</p> <p>- Орон нутгийн өөрөө удирдах</p>

⁴⁴³ <https://www.sobranie.mk/working-bodies-2016-2020-en.nspx> Македоны Ассамблейн байнгын хорооны жагсаалт

				19. Орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын хороо 20. Жендэрийн тэгш байдлын хороо 21. Дэгийн хууль болон гишүүний бүрэн эрх, халдашгүй байдлын хороо	байгууллагын хороо-12 - Жендэрийн тэгш байдлын хороо-10 - Дэгийн хууль болон гишүүний бүрэн эрх, халдашгүй байдлын хороо-8 гишүүнтэй бөгөөд тус бүр орлогч гишүүдээс бүрдэнэ.
3.	Сингапур Парламент нь 101 гишүүнтэй.	Хорооны гишүүдийг сонгохдоо Засгийн газар болон сөрөг хүчний суудлын тэнцвэрт байдлыг харгалзана.	Парламент нь 7 байнгын хороотой.	Дэгийн тухай хуулийн 100 дугаар зүйл. 1. Сонгон шалгаруулалтын хороо 2. Давуу байдлын хороо 3. Үнэлгээний хороо 4. Танхимын хороо 5. Улсын төсвийн хороо 6. Төрийн баталгааны хороо 7. Дэгийн байнгын хороо	Хороод нь дарга болон 7-оос илүүгүй гишүүнтэй байна. Дарга нь хорооны гишүүн биш байна.
4.	БНСУ ⁴⁴⁴ Үндэсний Ассамблей нь 300 ⁴⁴⁵ гишүүнтэй	<p>Үндэсний Ассамблейн гишүүн 2 болон түүнээс дээш байнгын хорооны гишүүн байж болно.</p> <p>Аль ч байнгын хороонд хамаарахгүй асуудлыг спикер Үндэсний Ассамблейн Төрийн байгуулалтын байнгын хороотой зөвшилцөн асуудлыг хариуцах Байнгын хороог тогтооно.</p> <p>Бүлэг бүрийг төлөөлж буй гишүүн Үндэсний Ассамблейн Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны гишүүн байна.</p> <p>Спикер байнгын хорооны гишүүн байж болохгүй.</p>	Үндэсний Ассамблей нь 17 байнгын хороотой.	Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 37-р зүйл. 1. Төрийн байгуулалтын хороо-28 2. Хууль зүйн хороо-18 3. Үндэсний бодлогын хороо-24 4. Стратеги, санхүүгийн хороо-24 5. Боловсролын хороо-16 6. Шинжлэх ухаан, мэдээлэл, холбооны технологи, өргөн нэвтрүүлэг, харилцаа холбооны хороо-20 7. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хороо-22 8. Үндэсний батлан хамгаалах хороо-16 9. Захиргаа, аюулгүй байдлын хороо-22 10. Соёл, спорт, аялал жуулчлалын хороо-17 11. Хөдөө аж ахуй, хүнс, хөдөөгийн асуудал, далай тэнгис, загасчлалын хороо -19 12. Худалдаа, аж үйлдвэр, эрчим хүч, жижиг дунд үйлдвэрлэл, гарааны	<i>Байнгын хороодын гишүүдийн тоог өмнөх багананд хамт оруулав.</i> Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 38-р зүйл. Байнгын хорооны үндсэн гишүүний тоог Үндэсний Ассамблейн дүрмээр тогтооно. Зөвхөн ШУ, мэдээлэл, холбооны технологи, хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, нэвтрүүлгийн байнгын хорооны хувьд 12 гишүүнтэй байна. 39-р зүйл. 1. Үндэсний Ассамблейн гишүүн 2 болон түүнээс дээш байнгын хорооны гишүүн байж болно. 2. Бүлэг бүрийг төлөөлж буй гишүүн Үндэсний Ассамблейн Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны гишүүн байна. 3. Спикер байнгын хорооны гишүүн байж болохгүй 4. Ерөнхий сайд, ЗГ-ын гишүүн, ЕС-ын орлогч, агентлагийн дарга, яамдын дэд сайд зэрэг төрийн албан тушаалыг хавсран

⁴⁴⁴ https://korea.assembly.go.kr:447/res/low_06_read.jsp

⁴⁴⁵ <https://korea.assembly.go.kr:447/cha/int.jsp>

				бизнесийн хороо-28 13. Эрүүл мэнд, халамжийн хороо-22 14. Байгаль орчин, хөдөлмөрийн байнгын хороо-16 15. Газар, дэд бүтэц, зам тээврийн хороо-30 16. Тагнуулын хороо-12 17. Хүйсийн тэгш байдал болон гэр бүлийн хороо-17	гүйцэтгэж буй гишүүн байнгын хорооны гишүүнээс татгалзаж болно.
5.	Турк Үндэсний Их Хурал нь 600 гишүүнтэй.	Үндсэн хуулийн 95 дугаар зүйлд зааснаар Үндэсний Их Хурал нь өөрийн баталсан Дэгийн тухай (Rules of procedure) ⁴⁴⁶ хуулийн дагуу үйл ажиллагаагаа явуулна. Үндэсний Их Хурлын бүхий л үйл ажиллагаанд улс төрийн намын бүлэг бүрийг гишүүдийн тоонд нь харьцуулан оролцуулна. Намын бүлэг доод тал нь 20 гишүүдээс бүрдэнэ. ⁴⁴⁷ Намын бүлэг тус бүрт ногдсон байнгын хороодын гишүүдийн тоог Үндэсний Их Хурлын нийт гишүүдийн тоонд намын бүлгүүдийн гишүүдийн тоог харьцуулсан харьцаанд үндэслэн тогтооно. Дэгийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд зааснаар Үндэсний Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаанд байнгын хороодын гишүүдийг 2 удаа сонгоно. Эхний удаагийн сонгуулиар сонгогдсон гишүүд 2 жилийн хугацаатай, 2 дахь удаагийн сонгуулиар сонгогдсон гишүүд	Үндэсний Их Хурал нь 16 байнгын хороодтой.	1. Үндсэн хуулийн хороо-26 2. Хууль зүйн хороо-24 3. Үндэсний батлан хамгаалах хороо-24 4. Дотоод хэргийн хороо-24 5. Гадаад харилцааны хороо-24 6. Үндэсний боловсрол, соёл, залуучууд, спортын хороо-24 7. Олон нийтийн ажил, сэргээн босголт, тээвэр, аялал жуулчлалын хороо-24 8. Байгаль орчны хороо-24 9. Эрүүл мэнд, гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн асуудал эрхэлсэн хороо-24 10. Хөдөө аж ахуй болон ойн аж ахуйн хороо-24 11. Үйлдвэрлэл, худалдаа, эрчим хүч, байгалийн баялаг, мэдээлэл технологийн хороо-24 12. Их хурлын санхүүгийн аудитын хороо-15 13. Өргөдөл, гомдлын хороо-13 14. Төлөвлөлт, төсвийн хороо-39 15. Улсын эдийн засгийн аж ахуйн нэгжүүдийн хороо-35 16. Хүний эрхийн хороо-23	Хуульд тусгайлан заасны дагуу Улсын эдийн засгийн аж ахуйн нэгжүүдийн хороо нь 35 гишүүнтэй, Аюулгүй байдал, тагнуулын хороо нь 17 гишүүнтэй байна. Гишүүдийн тоогоор хороодыг авч үзвэл: <ul style="list-style-type: none"> • 1 Байнгын хороо-39 • 1 Байнгын хороо-35 • 1 Байнгын хороо-26 • 10 Байнгын хороо-24 • 1 Байнгын хороо-23 • 1 Байнгын хороо-15 • 1 Байнгын хороо-13 гишүүнтэй байна. Үндэсний Их Хурлын гишүүд нь байнгын хороодоос гадна түр болон бусад хороодод харьяалагддаг байна. <ul style="list-style-type: none"> • Парламентын судалгааны хороод • Парламентын хяналтын хороод • Олон улсын хамтын ажиллагааны хороод зэрэг болно. Олон улсын хамтын ажиллагааны 10 хороодтой байна.

⁴⁴⁶ https://global.tbmm.gov.tr/docs/rules_of_procedure_en_2019.pdf

⁴⁴⁷ https://www.constituteproject.org/constitution/Turkey_2017?lang=en

		<p>3 жилийн хугацаатай байна. Зарим байнгын хороод нь хууль хэлэлцэн батлах үүрэгтэй байдаг бол зарим нь хуульд заасны дагуу тодорхой үүрэг гүйцэтгэнэ. Тодорхой үүрэг гүйцэтгэх байнгын хороод нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Европын холбоотой харилцах харилцааг зохицуулах хороо - Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүст тэгш боломж олгох хороо зэрэг болно. 			
6.	<p>Унгар⁴⁴⁸</p> <p>Парламент нь 199⁴⁴⁹ гишүүнтэй.</p>	<p>Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 3-р бүлгийн 16-р хэсэг.</p> <p>1. Үндэсний Ассамблей нь бүрдсэн даруйдаа байнгын хороодыг байгуулна. Байнгын хороодын үүрэг, үйл ажиллагаа (function) Засгийн газрын үүрэг, үйл ажиллагаатай нийцнэ.</p> <p>2. Халдашгүй байдал, эв нэгдэл, сахилга бат ба мандатын хяналтын хороод, Үндсэн хуулийн, төсвийн, гадаад хэргийн, Европын Холбооны, улсыг батлан хамгаалах, үндэсний аюулгүй байдал ба гадаад дахь Унгарчуудын асуудлыг хариуцсан байнгын хороодыг заавал байгуулна.</p> <p>3. Үндэсний Ассамблей нь өөр</p>	Парламент 14 байнгын хороотой.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Европын асуудал эрхэлсэн хороо 2. Тогтвортой хөгжлийн хороо 3. Эдийн засгийн хороо 4. Батлан хамгаалах, хууль сахиулах ажиллагааны хороо 5. Хууль зүйн хороо 6. Төсвийн хороо 7. Соёлын хороо 8. Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн хороо 9. Халдашгүй байдлын хороо 10. Хөдөө аж ахуйн хороо 11. Үндэсний аюулгүй байдлын хороо 12. Үндэсний эв нэгдлийн хороо 13. Нийгмийн халамжийн хороо 14. Бизнес хөгжлийн хороо 	<p>Европын асуудал эрхэлсэн хороо-9 Тогтвортой хөгжлийн хороо-10 Эдийн засгийн хороо-15 Батлан хамгаалах, хууль сахиулах ажиллагааны хороо-9 Хууль зүйн хороо-13 Төсвийн хороо-15 Соёлын хороо-15 Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн хороо-12 Халдашгүй байдлын хороо-6 Хөдөө аж ахуйн хороо-11 Үндэсний аюулгүй байдлын хороо-7 Үндэсний эв нэгдлийн хороо-9 Нийгмийн халамжийн хороо-15 Бизнес хөгжлийн хороо-11</p> <p>Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 3-р бүлгийн 12-р хэсэг.</p> <p>1. Парламентын бүлэг бүрээс Байнгын хороонд ажиллах гишүүдийн тоо нь бүлгүүдийнхээ гишүүдийн тоонд</p>

⁴⁴⁸ Act XXXVI of 2012 on the National Assembly- <https://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Act+XXXVI+of+2012+on+the+National+Assembly/b53726b7-12a8-4d93-acef140feef44395>

⁴⁴⁹ <https://www.parlament.hu/web/house-of-the-national-assembly/list-of-mps>

		байнгын хороог байгуулж, өөрчилж, татан буулгаж болно. 18-р хэсэг. Спикер нь Байнгын хорооны тоо, нэр, үүрэг, үйл ажиллагааны талаар Үндэсний Ассамблейд санал оруулж болно.			харгалзана. 2. Засгийн газрын гишүүд болон муж улсын сайд нарыг эс тооцвол бусад бүх гишүүд дор хаяж 1 хороонд ажиллах боломж бүрдсэн байна. 18-р хэсэг. Спикер нь байнгын хорооны гишүүдийг сонгох, гишүүнчлэлд өөрчлөлт оруулах, сул орон гарсан тухай Үндэсний Ассамблейд мэдээлэх ба санал оруулж болно. Ингэхдээ Парламентын бүлэгт харьяалагдах Байнгын хорооны гишүүдийн тоо, бие даасан гишүүдийн тоог тэдгээрийн саналыг харгалзан, эсвэл тэдний зөвшилцлийг үндэслэн санал гаргана.
7.	Финланд Парламент нь 200 төлөөлөгчтэй.	Парламент нь БХ-ны орон тооны бус гишүүдийн тоог батална. Парламент нь шаардлагатай тохиолдолд Ерөнхий хорооны орон тооны бус гишүүд эсхүл бусад хороодын гишүүд болон орон тооны бус гишүүдийн тоог тухайн хорооны саналыг үндэслэн нэмэгдүүлэх асуудлаар санал хураалт явуулж болно. Гишүүн 2 байнгын хороонд харьяалагдана.	Парламентын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд зааснаар 16 байнгын хороотой. Ерөнхий байнгын хороо нь хуралдааны дэгээ өөрөө батална.	ҮХ-ийн 35 дугаар зүйл. - Ерөнхий байнгын хороо - ҮХ байнгын хороо - Гадаад хэргийн байнгын хороо - Санхүүгийн байнгын хороо - Аудитын байнгын хороо - Бусад Парламентын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйл. 1. Ерөнхий БХ 2. Үндсэн хуулийн эрх зүйн хороо 3. Гадаад харилцааны хороо 4. Санхүүгийн хороо 5. Аудитын хороо 6. Захиргааны хороо 7. Хууль зүйн хороо 8. Тээвэр, харилцаа холбооны хороо 9. Хөдөө аж ахуй болон Ойн аж ахуйн хороо 10. Батлан хамгаалахын хороо 11. Боловсрол болон соёлын хороо 12. Нийгмийн харилцаа, эрүүл мэндийн хороо 13. Худалдааны хороо 14. Ирээдүй хариуцсан хороо	ҮХ-ийн 35 дугаар зүйл. - Ерөнхий байнгын хороо-25 - ҮХ байнгын хороо-17-оос доошгүй - Гадаад хэргийн байнгын хороо-17-оос доошгүй - Санхүүгийн байнгын хороо-17-оос доошгүй - Бусад байнгын хороо 11-ээс доошгүй гишүүнтэй байна. Байнгын хороо бүр хараат бус гишүүнтэй байж болно. Парламентын хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйл. - Ерөнхий БХ-25 гишүүн, орон тооны бус 13 гишүүн - Тусгай БХ-17 гишүүн, орон тооны бус 9 гишүүн - Санхүүгийн хороо-21 гишүүн, орон тооны бус 19 гишүүн - Аудитын хороо-11 гишүүн, орон тооны бус 6 гишүүнтэй байна.

				15. Хөдөлмөр эрхлэлт, тэгш байдлын хороо 16. Байгаль орчны хороо	
8.	Франц Үндэсний Ассамблейн Доод танхим нь 577 гишүүнтэй.	БХ-ны гишүүд нь жил бүр шинэчлэгдэх бөгөөд нэг гишүүн нэг л байнгын хороонд харьяалагдана. Гишүүд харьяалагддаггүй БХ-ны хуралд оролцож болно.	Үндэсний Ассамблей 8 байнгын хороотой.	ҮА хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 36 дугаар зүйл. 1. Боловсрол, соёлын хороо 2. Эдийн засгийн хороо 3. Гадаад хэргийн хороо 4. Нийгмийн хамгааллын хороо 5. Үндэсний батлан хамгаалах, Зэвсэгт хүчний хороо 6. Тогтвортой хөгжил ба нутаг дэвсгэрийн төлөвлөлтийн хороо 7. Санхүү, ерөнхий эдийн засаг, төсвийн хяналтын хороо 8. БНУ-ын Үндсэн хууль, хууль зүй, Ерөнхий удирдлагын хороо	Хороодын гишүүдийн тоо нь Ассамблейн нийт гишүүдийн наймны нэгээс илүүгүй байх бөгөөд хамгийн ойролцоо бүхэл тоогоор дээш нь бүхэлдүүлж тоологдоно.
9.	Хорват Парламент нь 140-160 гишүүнтэй байхаар Үндсэн хуульдаа заасан. 2016 онд сонгогдсон энэ удаагийн парламент нь 151 гишүүнтэй.	Парламентын дэгийн тухай тогтоолын (Standing orders)⁴⁵⁰ V бүлгээр Байнгын хороодын нэр, төрөл, эрхлэх ажлын хүрээ, үйл ажиллагааны зарчим, бүтэц, гишүүдийн тоо, хуваарилалт, байнгын хорооны дарга болон дэд даргын эрх, холбогдох бусад асуудлыг зохицуулсан байна. Тогтоолын 46-р зүйлд зааснаар Байнгын хороод нь дарга, дэд дарга, тодорхой тооны гишүүдээс бүрдэнэ. Дарга, дэд даргыг оролцуулалгүй гишүүдийн тоог тус тогтоолд заасан байна. Байнгын хороо бүр үндсэн гишүүдээс гадна томилогдсон гишүүдтэй байна. Томилогдох гишүүдийг	Парламент нь 28 байнгын хороо, 1 комисстой. ⁴⁵¹	1. Үндсэн хууль, Дэгийн тухай хууль болон улс төрийн тогтолцооны хороо 2. Хууль, эрх зүйн хороо 3. Европын харилцааны хороо 4. Гадаад харилцааны хороо 5. Дотоод бодлого, үндэсний аюулгүй байдлын хороо 6. Батлан хамгаалах хороо 7. Санхүү, нэгдсэн төсвийн хороо 8. Эдийн засгийн хороо 9. Аялал жуулчлалын хороо 10. Хүний эрх, үндэсний цөөнхийн эрхийн хороо 11. Шүүхийн эрх зүйн хороо 12. Хөдөлмөр, тэтгэврийн тогтолцоо, нийгмийн түншлэлийн хороо 13. Эрүүл мэнд, нийгмийн бодлогын хороо 14. Гэр бүл, залуучууд, спортын хороо	Гишүүдийн давхардсан тоогоор байнгын хороод тус бүр 11 үндсэн гишүүнтэй, хамаарах салбар асуудлаас шалтгаалан 0-9 хүртэлх тооны томилогдсон гишүүдтэй байхаар заасан байна. Үүнээс Европын харилцааны хороо нь дангаар 14 үндсэн гишүүнтэй байна.

⁴⁵⁰ <https://www.sabor.hr/en/standing-orders-croatian-parliament-june-2013-official-gazette-narodne-novine-number-812013>

⁴⁵¹ <https://www.sabor.hr/en/working-bodies/committees>

		тухайн салбар, асуудлыг хамаарах төрийн бусад байгууллага болон эрдэм шинжилгээний газруудаас сонгодог байна. Байнгын хороодын дарга, дэд дарга, гишүүдийг нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, гишүүдийн дундаас сонгох болон чөлөөлнө. Байнгын хороог зохих тооны хүйсийн болон намын төлөөллийг харгалзан бүрдүүлнэ.		15. Хорват улсын гадна орших Хорват иргэдийн асуудлыг хамаарах хороо 16. Ахмад дайчдын хороо 17. Төлөвлөлт, барилга бүтээн байгуулалтын хороо 18. Хүрээлэн буй орчин, байгаль хамгаалах хороо 19. Боловсрол, шинжлэх ухаан, соёлын хороо 20. Хөдөө аж ахуйн хороо 21. Бүс нутгийн хөгжил, Европын холбооны сангуудын хороо 22. Далай тэнгисийн асуудал, тээвэрлэлт, дэд бүтцийн хороо 23. Сонгууль, томилгоо, удирдлагын хороо 24. Өргөдөл гомдлын хороо 25. Парламент хоорондын хамтын ажиллагааны хороо 26. Хэвлэл мэдээллийн хороо 27. Хүйсийн тэгш байдлын хороо 28. Орон нутаг, бүс нутгийн засаг захиргааны хороо 29. Итгэмжлэх эрх, давуу эрх олгох комисс	
10.	Эстони ⁴⁵² Рийгикогу нь 101 ⁴⁵³ гишүүнтэй	Рийгикогугийн журам, дотоод журмын тухай хуулийн 3-р бүлэг 13-р зүйл. 2) Төрийн зөвлөл нь Рийгикогугийн байнгын хороодын гишүүдийн тоо, байнгын хороонд фракциудаас хамаарагдах суудлын тоог тогтоож, хорооны гишүүн биш Рийгикогугийн гишүүнийг	Рийгикогу нь 11 байнгын хороотой.	Рийгикогугийн журам, дотоод журмын тухай хууль 4-р бүлгийн 18-р зүйл. 1) Европын Холбооны үйл ажиллагааны хороо-16 2) Байгаль орчны хороо-9 3) Соёлын хороо-10 4) Хөдөөгийн хөгжлийн хороо-9 5) Эдийн засгийн асуудал эрхэлсэн хороо-9 6) Үндсэн хуулийн хороо-9	<i>Байнгын хороодын гишүүдийн тоог өмнөх баганаанд хамт оруулав.</i> Рийгикогугийн журам, дотоод журмын тухай хуулийн 24-р зүйл. Гишүүд хороодод гишүүнээр элсэх (1) Гишүүн нь энэ хуулийн 18 (1) 2) -11) заалтад дурдсан байнгын хороодын нэгд хамаарах бөгөөд Европын Холбооны асуудал эрхэлсэн хороо, тусгай хороо,

⁴⁵² <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032019014/consolide> - Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act

⁴⁵³ <https://www.riigikogu.ee/en/parliament-of-estonia/composition/members-riigikogu/>

		байнгын хороонд томилж, бүрэлдэхүүнийг баталж, түүнд өөрчлөлт оруулна;		<p>7) Санхүүгийн хороо-11 8) Үндэсний батлан хамгаалах хороо-11 9) Нийгмийн асуудал хариуцсан хороо-9 10) Гадаад харилцааны хороо-12 11) Хууль зүйн хороо-9</p>	<p>мөрдөн байцаах хороо, асуудал эрхэлсэн хороонд хамаарах боломжтой.</p> <p>(2) Рийгикогугийн Ерөнхийлөгч ба дэд ерөнхийлөгч нар Европын Холбооны үйл ажиллагааны хорооноос бусад байнгын хороонд орж болохгүй.</p> <p>25-р зүйл. Хорооны гишүүдийн тоо</p> <p>(1) Байнгын хорооны гишүүдийн тоог Рийгикогугийн Удирдах зөвлөл тогтооно. Зөвлөл нь тус хороог байгуулах тухай тогтоолд заасан бүрэлдэхүүнийг бүрдүүлэх зарчимд үндэслэн тусгай, хэрэг бүртгэх, асуудал эрхэлсэн хорооны гишүүдийн тоог тогтооно.</p> <p>(2) ЕХ-ны үйл ажиллагааны хороо нь дор хаяж 15 гишүүнтэй байх бөгөөд тус хороо нь энэ хуулийн 18 (1) 2) -11) заалтад тусгагдсан байнгын хороод тус бүрээс дор хаяж нэг гишүүнээс бүрдэнэ.</p> <p>26-р зүйл. Хороод дахь фракцуудын төлөөлөл</p> <p>(1) Байнгын хороод дахь фракцуудад хуваарилагдсан суудлын тоо фракцын гишүүдийн тоотой пропорциональ байна.</p> <p>(2) Хороо бүрт фракцын суудлын тоог Рийгикогугийн зөвлөл тогтооно.</p> <p>(3) Бүлэг хороодод гишүүдээ томилно.</p> <p>(4) Фракцыг төлөөлж байгаа хорооны гишүүнийг хорооны хуралдаанд фракцаас томилсон ээлжээр сольж болно.</p>
--	--	--	--	---	---

СҮДАЛГААНЫ САН

Парламентын дотоод асуудал хариуцсан байнгын хорооны талаарх мэдээлэл

Хүснэгт 3.

Улс	Байнгын хорооны нэр	Эрхлэх асуудал
БНСУ	Төрийн байгуулалтын байнгын хороо	<p>Үндэсний ассамблейн тухай хуулийн 37-р зүйл⁴⁵⁴.</p> <p>a. Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагаанд хамаарах асуудал; b. Үндэсний Ассамблейн тухай хууль, Үндэсний Ассамблейн бусад дүрмийн тухай асуудал; c. Үндэсний Ассамблейн Тамгын газарт хамаарах асуудал; d. Үндэсний Ассамблейн номын санд хамаарах асуудал; e. Үндэсний Ассамблейн төсөв албанд хамаарах асуудал; f. Үндэсний Ассамблейн судалгааны албанд хамаарах асуудал; j. Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, Үндэсний аюулгүй байдал, Ерөнхийлөгчийн аюулгүй байдлын тамгын газарт хамаарах асуудал; h. БНСУ-ын хүний эрхийн коммист хамаарах асуудал;</p>
Македон	Дэгийн хууль болон мандатын халдашгүй байдлын хороо	<p>- Ассамблейн дэгийн тухай хууль болон Хорооны үйл ажиллагааны журмыг хэрэгжүүлэх, маргаантай асуудлыг шийдвэрлэх талаар санал гаргах</p> <p>- Дэгийн тухай хууль болон хорооны үйл ажиллагааны журам нэмэлт оруулах хууль санаачлах</p> <p>- Дэгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал гаргах</p> <p>- Нэр дэвшигчдийн нэрийн жагсаалтаас Ассамблейн гишүүний сонгуулийн талаарх Үндэсний сонгуулийн хорооны тайлан</p> <p>- Ассамблейн гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх эсвэл цуцлах талаарх тайланг Ассамблейд хүргүүлэх</p> <p>- Гишүүний халдашгүй байдал</p> <p>- Дэгийн тухай хууль болон бүрэн эрх, халдашгүй байдалтай холбоотой бусад асуудал.</p>
Унгар	Төрийн байгуулалтын хороо (House committee)	<p>Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 2-р бүлэг⁴⁵⁵.</p> <p>Хэсэг 11 (1) Төрийн байгуулалтын хороо процедурын дүрэм, заалтын хүрээнд:</p> <p>a) Үндэсний Ассамблейн чуулганы хуралдааны ажлын дарааллын талаар байр сууриа илэрхийлэх,</p> <p>b) хуралдааны өдрийн дараалал ба хугацааны талаар санал боловсруулж, улс үндэстний эрх</p>

⁴⁵⁴ National assembly act- https://korea.assembly.go.kr:447/res/low_06_read.jsp

⁴⁵⁵ Act XXXVI of 2012 on the National Assembly- <https://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Act+XXXVI+of+2012+on+the+National+Assembly/b53726b7-12a8-4d93-acef-140feef44395>

		<p>ашигт нөлөөлөх болон Европын холбооны асуудлуудтай холбоотой зэргээр нь ангилан өдрийн дарааллыг тогтоох;</p> <p>с) Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагаанд нөлөөлөхүйц гол гол саналуудыг хэлэлцэж, байр сууриа илэрхийлэх;</p> <p>д) Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагаатай холбоотой маргаантай асуудлуудыг хэлэлцэх;</p> <p>е) олон улсын харилцааны байгууллагатай холбоотой асуудлаар санал гаргах, ёслолын арга хэмжээг бэлтгэх;</p> <p>f) Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагааны талаар хэвлэн нийтлэхтэй холбоотой асуудлуудаар байр сууриа илэрхийлэх;</p> <p>g) Ассамблейн даргын танхимын үндсэн албанд томилохоор, эсхүл нэр дэвшүүлсэн хүмүүст асуулга тавьж сонсох;</p> <p>h) Процедурын дүрмийн заалтын дагуу бичгийн хэлбэрээр үйлдэх, эсхүл цахим хэлбэрээр эмхтгэх шаардлагатай тохиолдлуудыг тодорхойлох, цахим хэлбэрээр тушаах нөхцөлүүдийг тодорхойлон заах;</p> <p>i) Ассамблейн даргын хүсэлтээр, Үндэсний Ассамблейн, эсхүл түүний албан тушаалтны хүлээн авсан чухал ач холбогдолтой танилцуулга, өргөдөл гомдол, санал хүсэлт, ил захидлыг хэлэлцэж, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар санал дүгнэлт гаргах;</p> <p>j) Үндэсний Ассамблейн болон хороодын хуралдааны санал хураалтад оролцоогүй ирцийн дарааллыг тогтоох, энэ хуульд заасан тохиолдлууд дахь Гишүүдийн цалин хөлс, урамшууллыг бууруулах дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх,</p> <p>к) Сайдад томилогдохоор нэр дэвшигчдэд хорооноос тавих асуулга, сонсголын дараалалд байр суурь илэрхийлэх;</p> <p>l) Бүгд найрамдах Улсын Ерөнхийлөгчид нэр дэвшүүлэх саналын хүчин төгөлдөр бус болохыг тогтоох санал гаргах;</p> <p>m) Үндэсний Ассамблейн дэд дарга, эсхүл парламентын нотариатыг халах санал гаргах;</p> <p>n) Үндэсний Ассамблейн хуралдааны өдрийн дарааллын санал дахь асуулга, асуултын цагийг санал болгох;</p> <p>o) өдрийн дараалалд товлогдоогүй албан ёслолын үг хэлэх явдлыг албажуулах асуудлыг шийдвэрлэх,</p> <p>p) суудал сул эсэхээс хамааран танилцах зочдод арын суудалд суудал хуваарилах;</p> <p>q) Хорооны танхимын гишүүдээс дэвшүүлсэн бусад асуудлуудыг хэлэлцэх;</p> <p>r) хуулиар эсхүл Үндэсний асамблейн тогтоолоор баталсан Процедурын дүрмийн заалтуудаар (цаашид: “тогтоолоор журамласан процедурын дүрмийн заалт” гэх) олгогдсон бусад ажлыг гүйцэтгэх (2) to (3).</p>
--	--	---